

3. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Inleiding

Het grondgebied van de gemeente Emmen heeft een grondoppervlakte van 34.629 ha. waarvan 845 ha. binnenwater. Een groot deel is bij de gemeente als openbare ruimte in beheer en onderhoud. Het betreft o.a. wegen, riolering, kunstwerken en groen.

3.2 Wegen

Basisgegevens / uitgangspunten

De gemeente beschikt over een wegennet met een lengte van ca. 1.314 km met een totale oppervlakte van ruim 7.569.000 m². Het aantal kilometers fietspad bedraagt 75.

Kerncijfers 2011 (peildatum 01-07-2011):

Verhardingssoorten:

Gesloten verhardingen (beton, asfalt)	3.979.000 m ²
Open verhardingen (klinkers, tegels)	3.590.000 m ²
Zandwegen	35 km
Bermen	150 ha
Onderhoud sloten	250 km

Het beleidskader

Bij wegen is, zoals bij alle kapitaalgoederen in het openbaar gebied, sprake van een levensduur. Om optimaal gebruik te maken van deze levensduur wordt klein onderhoud gepleegd (ook wel correctief onderhoud genoemd). Naast klein onderhoud is er sprake van groot onderhoud. Deze maatregelen worden uitgevoerd middels een jaarplanning. Alle maatregelen zijn gericht op het zoveel mogelijk voorkomen van kapitaalsvernietiging. De onderhoudstoestand wordt tweejaarlijks bepaald aan de hand van de globale visuele inspectiemethode van het CROW (nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer en vervoer en openbare ruimte). Hierbij worden drie kwaliteitsniveaus gehanteerd: voldoende, matig en onvoldoende.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Indien het kwaliteitsniveau van de wegen zakt, heeft dit consequenties voor de verkeersveiligheid, het gebruikerscomfort en de woonbeleving. Daarnaast kan een verlies van het kwaliteitsniveau leiden tot juridische consequenties in de vorm van aansprakelijkheid. De planning wordt jaarlijks bijgesteld, afhankelijk van prioritering burgers, uitkomsten van de tweejaarlijkse inspectie en eventueel ontstane winterschade.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Indien het kwaliteitsniveau in de toekomst niet op peil gehouden kan worden of zelfs verminderd, dan leidt dit tot kapitaalvernietiging. Immers als er sprake is van achterstallig onderhoud zijn grotere ingrepen en investeringen noodzakelijk.

De resultaten van de inspectiegegevens zijn in september 2011 beschikbaar en geanalyseerd. In dit rapport wordt een beeld gegeven van de staat van onderhoud van alle wegen (inclusief fietspaden, voetpaden en parkeerplaatsen) tot 2020, gebaseerd op ongewijzigd budget. De eerste inschattingen geven aan dat de huidige middelen niet toereikend zijn om het ambitieniveau, gesteld in de collegebrief 2010 – 2014, te realiseren.

Aan de hand van dit rapport zal college en de raad een aantal varianten worden voorgelegd met verschil in kwaliteit en kosten, zodat er bestuurlijke keuzes kunnen worden gemaakt. Met als uitgangspunt: kwaliteitsverbetering openbaar gebied door mensen en middelen (ondanks bezuinigingen) slim in te zetten.

3.3 Riolering

Basisgegevens / uitgangspunten

De gemeente Emmen beschikt over een uitgestrekt rioleringsstelsel, met o.a. 966 km aan vrijvervalriolering, 935 stuks drukunits, 93 stuks rioolgemalen en 48.830 stuks huisaansluitingen.

Kerncijfers 2011 (peildatum 01-07-2011):

Vrijverval riolering	966 km
Drukriolering / Vacuümriolering	243 km
Persleidingen	34 km
Vacuümstations	8 stuks
Drukunits	935 stuks
Aantal rioolgemalen	93 stuks
Aantal straatkolken	48.500 stuks
Aantal huisaansluitingen	48.830 stuks

Het beleidskader

Het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) geeft invulling aan de wettelijke zorgplicht betreffende een doelmatige inzameling en transport van afvalwater en bevat de hoofdlijnen van aanpak voor het bereiken van een gewenste situatie. De gemeenteraad heeft op 21 oktober 2010 een nieuw Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) vastgesteld voor de periode 2010 – 2015. De gemeente voldoet met dit plan aan de verplichting ex artikel 4.22 Wet Milieubeheer.

De aandacht voor gemeentelijke watertaken is toegenomen. Richtinggevend hierbij zijn de Wet Gemeentelijke Watertaken en het Waterplan Emmen. Vertaling van wettelijke taken en eigen beleid naar bestemmingsplannen en een nieuw GRP zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.

In de Stuurgroep Stedelijke Wateropgave (waterschappen en gemeente) is afgesproken dat deze via een structuurvisie verder worden uitgewerkt. Daarvoor zal in 2012 de plan-m.e.r. procedure gestart worden.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Eind 2011 wordt het Operationele Jaarplan Riolering 2012 vastgesteld door het College. In het Operationele Jaarplan Riolering 2012 wordt in detail aangegeven welke werkzaamheden in 2012 uitgevoerd zullen gaan worden. Doel van alle werkzaamheden is het functioneren van het rioleringsstelsel te waarborgen tegen de laagste maatschappelijke kosten.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De lasten zullen toenemen als gevolg van extra onderzoek- en exploitatiekosten, evenals toenemende kapitaalslasten door geplande omvangrijke investeringen in de komende jaren. De dekking hiervoor wordt gevonden in de vastgestelde rioolretributie op basis van het GRP. Tekorten worden gedekt uit de egaliseringsreserve riolering. Deze zal de eerste jaren dalen, waarna zij zich zal stabiliseren op € 6 miljoen euro.

De kosten die voortvloeien uit een structuurvisie stedelijke wateropgave worden geschat op € 100.000,-. Een bedrag van € 50.000,- zal gedekt worden uit de post "Onvoorzien". Het resterende bedrag van € 50.000,- wordt gedekt middels bijdrage derden (waterschappen).

3.4 Water en kunstwerken

Basisgegevens / uitgangspunten

De gemeente bezit 235 water- en civieltechnische kunstwerken (onder civieltechnische kunstwerken worden bruggen en viaducten verstaan) en zijn in de volgende hoofdgroepen onderverdeeld:

Kerncijfers 2011 (peildatum 01-07-2011):

Beweegbare brug	15 stuks
Houten brug	57 stuks
Betonnen brug	51 stuks
Stalen brug	30 stuks
Viaduct	1 stuk
Tunnel	4 stuks

Duiker	16 stuks
Steiger	33 stuks
Keermuur/wand	16 stuks
Schanskorf	4 stuks
Overig	8 stuks

Daarnaast heeft de gemeente 845 hectare aan binnenwateren in eigendom en beheer.

Het beleidskader

Bij kunstwerken is, zoals bij alle kapitaalgoederen in het openbaar gebied, sprake van een levensduur. Om optimaal gebruik te maken van deze levensduur wordt klein onderhoud gepleegd (ook wel correctief onderhoud genoemd). Naast klein onderhoud is er sprake van groot onderhoud. Deze maatregelen worden uitgevoerd middels een jaarplanning. Alle maatregelen zijn gericht op het zoveel mogelijk voorkomen van kapitaalsvernietiging. De onderhoudstoestand wordt eenmaal per vier jaar bepaald aan de hand van NEN-normeringen. Daarbij wordt een prioritering aangebracht op basis van veiligheid, functionaliteit, duurzaamheid en toonbaarheid.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Met voldoende beschikbare beheermiddelen kunnen de kunstwerken worden behouden (duurzaamheid), hun functie blijven vervullen (functionaliteit) en calamiteiten en ongevallen als gevolg van ondeugdelijke onderhoudstoestand zoveel mogelijk worden voorkomen (veiligheid).

Te weinig beschikbaar gesteld budget zal in de prioriteitscategorieën functionaliteit en duurzaamheid verder leiden tot hogere beheer- en onderhoudskosten en op den duur verminderde veiligheid voor de gebruikers. In de prioriteitscategorie veiligheid zal dit al op korte termijn leiden tot verhoogde risico's op ongevallen.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De resultaten van de inspectiegegevens zijn in september 2011 beschikbaar en geanalyseerd. Deze inspectie wordt vijfjaarlijks uitgevoerd. In dit rapport wordt een beeld gegeven van het onderhoudsniveau van de kunstwerken op basis van het huidige budget. Op basis van de te onderscheiden prioriteiten van onderhoud (veiligheid en bedrijfszekerheid, duurzaamheid en uiterlijk aanzien) zal weergegeven worden wat de staat van onderhoud is tot 2020, gebaseerd op ongewijzigd budget. De eerste inschattingen geven aan dat de huidige middelen niet toereikend zijn om het ambitieniveau te realiseren.

Aan de hand van dit rapport zal college en de raad een aantal varianten worden voorgelegd met verschil in kwaliteit en kosten, zodat er bestuurlijke keuzes kunnen worden gemaakt. Met als uitgangspunt: kwaliteitsverbetering openbaar gebied door mensen en middelen (ondanks bezuinigingen) slim in te zetten. De (extra) middelen die nodig zijn voor het op adequaat niveau houden van de kunstwerken, zullen meegenomen worden in de Kadernota 2013.

Daarnaast worden er kosten gemaakt t.a.v. bediening van de bruggen t.b.v. de vaarroute Erica – Ter Apel. Met de Provincie Drenthe is de afspraak gemaakt dat de Provincie 1/3 van de bedieningskosten betaald en dat gemeente Emmen de overige 2/3 van de bedieningskosten betaald. Deze zijn opgenomen in de begroting.

3.5 Openbaar groen

Basisgegevens / uitgangspunten

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op (verouderde) analoge gegevens. Eind 2010 is gestart met het digitaal in kaart brengen van het aanwezige areaal openbaar groen. Halverwege 2011 is 85 % van het stedelijk openbaar groen geïnventariseerd. Wat volgt is het groen op de begraafplaatsen en het landschappelijk groen. Naar verwachting zal de veldinventarisatie van het totale openbaar groen in het najaar van 2011 worden afgerond. Voorlopig wordt het oppervlak dat is aangegeven bij de jaarrekening 2010 gehandhaafd. In de jaarrekening van 2011 kunnen dan de exacte cijfers worden gepresenteerd en zal een nadere toelichting worden gegeven op eventuele afwijkingen.

Het totaal te beheren areaal groen is 1905 ha en is in de volgende hoofdgroepen onderverdeeld:

Kerncijfers 2011 (peildatum 01-07-2011):

Stedelijk groen	821 ha
Landschappelijk groen	397 ha
Hoogveengebied	132 ha
Bermen en singels langs wegen	136 ha
Begraafplaatsen	52 ha
Water	227 ha
Percelen snippergroen in gebruik	140 ha

In het stedelijk groen zijn circa 1.750 speeltoestellen, zand- en waterspeelplaatsen aanwezig. Deze worden conform planning onderhouden en eventueel vervangen.

Daarnaast zullen in 2012 vier multifunctionele sport- en speellocaties worden aangelegd.

Het beleidskader

Per 1 januari 2010 is het groenonderhoud op basis van beeldkwaliteit aanbesteed, dit contact loopt tot het einde van 2012 en kan verlengd worden met twee jaar. In 2012 zal hierover een besluit genomen worden genomen.

Aanvullende activiteiten, zoals groenreconstructies, worden uitgevoerd op basis van een meerjarenplanning. Jaarlijks in december stelt de dienst Gebied een werkplanning vast voor het daaropvolgende jaar. Hierbij wordt zowel gekeken naar de wensen van de Erkende Overlegpartners (belevingsonderhoud) als naar werkzaamheden die noodzakelijk zijn vanuit technisch oogpunt of vanuit veiligheid (groot onderhoud). Deze werkplanning is integraal van opzet, dat wil zeggen, de werkzaamheden worden, waar mogelijk, gecombineerd met disciplines als riolering en wegen.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

De huidige beschikbare onderhoud- en beheermiddelen worden met name ingezet ten behoeve van contractbeheer of voor aanvullende activiteiten.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Als eind 2011 alle beheergegevens actueel en digitaal inzichtelijk zijn, kan dit vertaald worden richting de beeldkwaliteitsbestekken. Dit maakt inzichtelijk of de beschikbare beheermiddelen toereikend zijn om te blijven voldoen aan het huidige ambitieniveau.

Gebouwen

Basisgegevens

Het gebouwenbestand van de Gemeente Emmen omvat 34 scholen, 18 gymlokalen, 10 sporthallen, 36 kleedgebouwen, 3 overdekte zwembaden, 4 brandweerkazernes, 17 welzijnsaccommodaties en ca. 55 overige locaties (kantoorlocaties, w.o. het gemeentehuis, het Werkplein en de locatie aan de Handelsweg, historische gebouwen, buiten gebruik gestelde scholen en industriegebouwen).

Het beleidskader

Het technisch onderhoud van gebouwen en installaties zal ook in 2012 worden uitgevoerd op basis van meerjarenonderhoudsplannen en op basis van storingen die gemeld worden door gebruikers. De plannen zijn gebaseerd op landelijke normen (bijv. de NEN 2767) en uitgangspunten m.b.t. vervangingsfrequentie, niveau en kosten.

Om een goed onderhoudsprogramma te kunnen maken voor een accommodatie is een gedegen inventarisatie noodzakelijk. Aan het afgesproken onderhoudsprogramma dienen daarna de benodigde financiële middelen te worden gekoppeld. Naar aanleiding hiervan kunnen keuzes gemaakt worden ten aanzien van het onderhoud en het doen van eventuele investeringen in een accommodatie.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

De meerjarenonderhoudsplannen zijn gebaseerd op het in stand houden van de gebouwen en de technische installaties. Het onderhoud is georganiseerd met de beschikbare budgetten. Er volgt nog een inventarisatie om een goed hierop gericht meerjarenonderhoudsprogramma

te kunnen maken. Om te komen tot een betere verdeling is gekozen voor een duidelijke verdeling in de verantwoordelijkheid van de gebouwen. Die verdeling is als volgt: gebouwen voor onderwijs, gebouwen voor sport, gebouwen voor welzijnsactiviteiten, objecten voor de huisvesting van ambtenaren en overige gebouwen, zoals de synagoge, ja-knikkers etc..

Voor ieder gebouw is volgens bovengenoemde verdeling een opdrachtgever verantwoordelijk. Het technisch beheer en onderhoud is een verantwoordelijkheid van Vastgoed. Vanuit de jaarplannen en de hiervoor beschikbare voorziening kunnen de financiële middelen hiervoor op een juiste wijze worden verdeeld. Hierdoor kan in de toekomst een betere financiële sturing op het onderhoudsniveau plaatsvinden.

In 2007 is een onderhoudsreserve ingesteld. Deze zal in ieder geval omgezet kunnen worden voor deze voorziening, zodat deze financiële middelen daarvoor op een adequate manier gebruikt kunnen worden.

Verder zullen onder regie van Vastgoed nieuwe gebouwen (zoals de bouw van de nieuwe brandweerkazerne), via een projectmatige aanpak worden gerealiseerd. Eveneens zal vanuit Vastgoed aandacht worden geschonken aan grootschalige renovaties van gebouwen, zoals het bruggebouw en het trouwpaviljoen.

Financiële consequenties

Voor het onderhoud van de accommodaties worden meerjarige onderhoudsplannen opgesteld. Vanaf 2012 zal dit op een meer objectieve wijze geschieden, door middel van een conditiemeting, (vlg de NEN 2767) van het object. Voor de uitvoering van diverse jaarplannen worden naast de in de begroting opgenomen exploitatiebudgetten, ook investeringskredieten en de hiervoor bedoelde voorzieningen, ingezet.

Het dagelijks (klein) onderhoud van onderwijsgebouwen wordt bekostigd vanuit de lumpsum financiering en wordt jaarlijks vastgesteld. Grootschalig onderhoud en uitbreidingen worden gefinancierd uit het jaarlijks beschikbaar onderwijsvolume, waarvan de besteding jaarlijks wordt verdeeld in overleg met de schoolbesturen en door het college van B&W wordt vastgesteld.

Voor achterstallig en groot onderhoud zal naar aanleiding van de opgestelde jaarplannen middelen beschikbaar gesteld worden uit de voorziening of uit eventueel aan te vragen kredieten.

